

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง แก้ไขชื่อมาตรฐานสินค้าเกษตร ที่เป็นมาตรฐานทั่วไป
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑

โดยที่มาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑ ได้บัญญัติให้มาตรฐานสินค้าเกษตรที่คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑ ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นมาตรฐานทั่วไปตามพระราชบัญญัตินี้

คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในคราวประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ได้มีมติเห็นชอบให้แก้ไขชื่อมาตรฐานสินค้าเกษตรดังกล่าว ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ ประกอบมาตรา ๗ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงให้แก้ไขชื่อมาตรฐานสินค้าเกษตร ที่เป็นมาตรฐานทั่วไป รวม ๑๒๔ รายการ โดยมีรายละเอียดตามบัญชีแนบท้ายประกาศนี้ ดังต่อไปนี้

๑. แก้ไขชื่อจาก “มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ” เป็น “มาตรฐานสินค้าเกษตร”
๒. แก้ไขชื่อย่อจาก “มกอช.” เป็น “มกช.”

ประกาศ ณ วันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒

(นายธีระ วงศ์สมุทร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำเนาถูกต้อง

ศิริฉวี ๒.๑๕๓๖

(นางจิระพันธ์ ช.เจริญยิ่ง)

นักจัดการงานทั่วไป ระดับชำนาญการ

มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

มกอช. 6907-2551

THAI AGRICULTURAL COMMODITY AND FOOD STANDARD

TACFS 6907-2008

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกเขาชวาเสียง

**GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR
ZEBRA DOVE FARM**

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ICS 67.020.30

ISBN XXX-XXX-XXX-X

มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

มกอช. 6907-2551

THAI AGRICULTURAL COMMODITY AND FOOD STANDARD

TACFS 6907-2008

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกเขาชวาเสียง

GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR

ZEBRA DOVE FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 125 ตอนพิเศษ 139 ง

วันที่ 18 สิงหาคม พุทธศักราช 2551

**คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจพิจารณา ร่างมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ
ฟาร์มนกเขาชวาเสียง**

1. อธิบดีกรมปศุสัตว์
(นายไพโรจน์ เฮงแสงชัย
แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์)	ประธานอนุกรรมการ
2. ผู้แทนกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
(นายพรพิทักษ์ พันธุ์หล้า)	อนุกรรมการ
3. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
(นางอรทัย ศิลปนาภาพร)	อนุกรรมการ
4. ผู้แทนสำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์
(นายไพโรจน์ อิ่มนพรัตน์)	อนุกรรมการ
5. ผู้แทนสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์
(นายสุรยุทธ ทรงสุหมัด)	อนุกรรมการ
6. ผู้แทนสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 9 กรมปศุสัตว์
(นางทัศนีย์ มุงเมือง)	อนุกรรมการ
7. ผู้แทนคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	อนุกรรมการ
8. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธวัช เล็กดำรงศักดิ์)	อนุกรรมการ
9. ผู้แทนสัตวแพทยสภา
(ศาสตราจารย์จิโรจ ศศิปรียจันทร์
รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ ส่งเสริม)	อนุกรรมการ
10. ผู้แทนสมาคมนกเขาชวาเสียงภาคใต้	อนุกรรมการ
11. ผู้แทนชมรมผู้เลี้ยงนกเขาชวาเสียง
(นายสมหมาย ขวัญทองยิ้ม)	อนุกรรมการ

ประเทศไทย มีการเลี้ยงนกเขาชวาเสียงอยู่ทั่วไป เพื่อให้ความเพลิดเพลินในการฟังเสียงและยังสามารถเพาะเลี้ยงเพื่อการค้า โดยมีการส่งออกไปต่างประเทศ ทำรายได้ให้แก่เกษตรกร ซึ่งนกเขาชวาเสียงนอกจากมีคุณภาพของเสียงเป็นที่ยอมรับแล้วการจัดการเลี้ยงที่มีการดูแลด้านสุขภาพและการควบคุมโรคก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงเห็นสมควรจัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกเขาชวาเสียง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงอย่างถูกต้องลักษณะ นกเขาชวาเสียงที่มีสุขภาพดี มีการป้องกันโรค รวมถึงเป็นการส่งเสริมการส่งออก โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ตรวจรับรอง

มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาตินี้กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2549. มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกกระทา (มกอช. 6906-2549). สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

มัลลิกา คณานุรักษ์. 2531. การเลี้ยงนกเขาชวา. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

World Organisation for Animal Health (OIE). 2007. Chapter 3.7 Animal Welfare. Terrestrial Animal Health Code, Paris, France.

ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ :
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกเขาชวาเสียง
พ.ศ. 2551

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 1/2551 เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2551 มีมติเห็นชอบให้กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกเขาชวาเสียง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการผลิต และการอำนวยความสะดวกทางการค้า

ดังนั้น อาศัยอำนาจของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ซึ่งแต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2551 จึงออกประกาศกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกเขาชวาเสียง ไว้ใช้เป็นมาตรฐานสมัครใจ ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2551

(นายสมศักดิ์ ปริศนานันท์กุล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ประธานคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ

ฟาร์มนกเขาชวาเสียง

1 ขอบข่าย

มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาตินี้ ครอบคลุมวิธีปฏิบัติที่ดีสำหรับฟาร์มนกเขาชวาเสียง ว่าด้วยสภาพทั่วไปของฟาร์ม การจัดการฟาร์ม การจัดการบุคลกร การจัดการสุขภาพนก การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ และการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงเพื่อการฟังเสียง

2 นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาตินี้ มีดังต่อไปนี้

- 2.1 นกเขาชวาเสียง (zebra dove) หมายถึง นกเขาลีเล็ก มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Geopelia striata* อยู่ในวงศ์ Columbidae
- 2.2 ฟาร์มนกเขาชวาเสียง หมายถึง สถานที่เลี้ยงและเพาะพันธุ์นกเขาชวาเสียงที่มีจำนวนพ่อแม่พันธุ์และแม่พันธุ์ไม่น้อยกว่า 10 คู่ และประกอบไปด้วย โรงเรือน กรงผสมพันธุ์ กรงรวม และกรงเดี่ยว
- 2.3 โรงเรือน หมายถึง อาคารที่ใช้สำหรับเก็บ และ/หรือพักนกที่เลี้ยงอยู่ในกรงเดี่ยว
- 2.4 กรงเดี่ยว หมายถึง กรงที่ใช้สำหรับเลี้ยงหรือพักนกแต่ละตัวที่คัดแยกไว้ เพื่อเลี้ยงตามวัตถุประสงค์ของผู้เลี้ยง เช่น เพื่อตรวจสอบคุณภาพเสียง เลี้ยงนกที่มีคุณภาพเสียงดี หรือเลี้ยงนกที่ผ่านการคัดเลือก
- 2.5 กรงผสมพันธุ์ หมายถึง กรงที่ใช้สำหรับเป็นที่อยู่ของนกพ่อแม่พันธุ์และแม่พันธุ์ช่วงผสมพันธุ์ ฟักไข่ และเลี้ยงลูกอ่อน
- 2.6 กรงรวม หมายถึง กรงที่ใช้สำหรับรวมนกตามวัตถุประสงค์ของผู้เลี้ยง เช่น รวมนกที่อยู่ในช่วงอนุบาล หรือกลุ่มนกที่มีอายุใกล้เคียงกัน
- 2.7 บุคลากรในฟาร์ม หมายถึง เจ้าของฟาร์ม ผู้เลี้ยง ผู้ดูแลด้านการผลิตและสุขภาพนกในฟาร์ม

3 เกณฑ์กำหนด และวิธีตรวจประเมิน

เกณฑ์กำหนด และวิธีตรวจประเมินของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกเขาชวาเสี่ยง ให้เป็นไปตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์กำหนด และวิธีตรวจประเมิน

รายการ	เกณฑ์กำหนด	วิธีตรวจประเมิน
1. สภาพทั่วไปของฟาร์ม		
1.1 สถานที่ตั้งฟาร์ม	ต้องไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยงจากการปนเปื้อนของอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ	ตรวจพินิจสภาพแวดล้อม
1.2 ลักษณะฟาร์ม	<ul style="list-style-type: none"> - มีผังฟาร์มที่กำหนดตำแหน่งและจัดพื้นที่สำหรับเลี้ยงนก เก็บอาหาร เก็บอุปกรณ์ พื้นที่สำหรับนกป่วย พื้นที่ทำลายซาก ส่วนที่พักอาศัยในฟาร์มต้องแยกจากกันอย่างชัดเจน - มีพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนโรงเรือน กรงรวม กรงผสมพันธุ์และกรงเดี่ยว เพื่อเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานอย่างถูกสุขลักษณะ - มีมาตรการเพื่อป้องกันโรคจากภายนอกฟาร์มเข้าสู่ภายในฟาร์ม 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจผังฟาร์ม - ตรวจพินิจขนาดพื้นที่กับจำนวนโรงเรือน กรงรวม กรงผสมพันธุ์และกรงเดี่ยว - ตรวจพินิจลักษณะฟาร์มที่เอื้อต่อการป้องกันเชื้อโรค เช่น มีรั้วรอบบริเวณเลี้ยงนก และอุปกรณ์ฆ่าเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์ม
1.3 ลักษณะของโรงเรือน กรงรวม และกรงผสมพันธุ์	- สร้างโครงสร้างของโรงเรือน กรงรวม และกรงผสมพันธุ์ ให้มีความแข็งแรง ด้วยวัสดุที่ทนทาน ง่ายต่อการบำรุงรักษาและทำความสะอาด โดยมีลักษณะที่ลดการสะสมการปนเปื้อนภายในและป้องกันสัตว์ปีกชนิดอื่นหรือสัตว์พาหะนำโรคได้	- ตรวจพินิจโครงสร้างและลักษณะโรงเรือน กรงรวม และกรงผสมพันธุ์ เพื่อป้องกันสัตว์ปีกชนิดอื่นหรือสัตว์พาหะนำโรค และตรวจพินิจการสะสมของสิ่งสกปรก

รายการ	เกณฑ์กำหนด	วิธีตรวจประเมิน
	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นโรงเรือน ครงรวม และครงผสมพันธุ์ควรมีผิวเรียบและสามารถทำความสะอาดได้ง่าย 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจพินิจพื้นผิวโรงเรือน ครงรวม และครงผสมพันธุ์
<p>2. การจัดการฟาร์ม</p> <p>2.1 การจัดการโรงเรือน ครงรวม ครงผสมพันธุ์ ครงเดี่ยว และอุปกรณ์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ - กรณีที่มีการย้ายนก ให้ทำความสะอาดฆ่าเชื้อครงรวม ครงผสมพันธุ์ ครงเดี่ยว และอุปกรณ์ และพักการใช้ ไม่น้อยกว่า 7 วัน ก่อนนำมาใช้ เพื่อหลีกเลี่ยงการปนเปื้อนต่อนกที่จะนำเข้าเลี้ยงในรุ่นต่อไป - ต้องซ่อมแซมบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี - ต้องป้องกันศัตรูและควบคุมสัตว์พาหะนำโรค ไม่ให้เป็นแหล่งของเชื้อโรคที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสุขลักษณะของนกอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมทั้งบันทึกข้อมูล - ต้องกำจัดมูลนกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อไม่ให้ เป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรคและลดการปนเปื้อน 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจพินิจความสะอาดโรงเรือน ครงรวม ครงผสมพันธุ์ ครงเดี่ยว และอุปกรณ์ - ตรวจสอบบันทึกการทำความสะอาด ฆ่าเชื้อและจำนวนวัน การปิดพักครงรวม ครงผสมพันธุ์ และครงเดี่ยว - ตรวจพินิจลักษณะโรงเรือน ครงรวม ครงผสมพันธุ์ ครงเดี่ยว และอุปกรณ์ ที่ใช้เลี้ยงนกออยู่ในสภาพปกติ ไม่ชำรุด - ตรวจพินิจ และตรวจบันทึกการควบคุมสัตว์พาหะนำโรค - ตรวจพินิจการสะสมของมูลนก
<p>2.2 การจัดการเลี้ยงนก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีนกพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ไม่น้อยกว่า 10 คู่ - จำนวนนกดต่อกรงไม่มากเกินไป เพื่อให้ง่ายต่อการจัดการด้านสุขลักษณะ และการให้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจพินิจจำนวนนกพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ - ตรวจพินิจจำนวนนกดต่อกรง

รายการ	เกณฑ์กำหนด	วิธีตรวจประเมิน
	<p>อาหารและน้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีน้ำสะอาดเพียงพอสำหรับใช้ทำความสะอาดภายในฟาร์ม - น้ำสำหรับนกกินต้องสะอาด - อาหารที่ใช้เลี้ยงต้องไม่มีสิ่งปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อนก - ต้องเก็บรักษาอาหารในสภาพที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนและเสื่อมสภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจพินิจสภาพน้ำใช้ทำความสะอาดและแหล่งที่มาของน้ำ - ตรวจพินิจน้ำสำหรับนกกินและแหล่งที่มาของน้ำ - ตรวจสอบтикข้อมูลการให้อาหาร - ตรวจพินิจการเก็บรักษาอาหาร
<p>2.3 คู่มือการจัดการฟาร์ม</p>	<p>ให้มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงให้เห็นรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์ม ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิธีเลี้ยง - วิธีทำความสะอาด - วิธีป้องกันและควบคุมโรค - วิธีกำจัดซากและสิ่งปฏิกูล 	<p>ตรวจสอบเอกสารคู่มือและรายละเอียดวิธีการที่เกี่ยวข้อง</p>
<p>2.4 การบันทึกข้อมูล</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ให้บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการฟาร์ม ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและการควบคุมโรค โดยมีสาระตามตัวอย่างแบบบันทึกข้อมูลประจำฟาร์ม ในภาคผนวก ข - ให้เก็บรักษานบันทึกเป็นเวลาอย่างน้อย 2 ปี 	<p>ตรวจบันทึกข้อมูลประจำฟาร์ม ดังตัวอย่างในภาคผนวก ข</p>
<p>3. การจัดการบุคลากร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ให้มีการฝึกอบรมบุคลากร เพื่อให้สามารถจัดการฟาร์มได้ตามวัตถุประสงค์ - มีการดูแลสุขภาพลักษณะส่วนบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนหรือติดเชื้อ จากผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในขั้นตอนการเลี้ยงที่สำคัญ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบติกการฝึกอบรม - ตรวจพินิจสุขภาพลักษณะส่วนบุคคลและตรวจบันทึกประวัติบุคลากร

รายการ	เกณฑ์กำหนด	วิธีตรวจประเมิน
<p>4. การจัดการสุขภาพนก</p> <p>4.1 การป้องกันและควบคุมโรค</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีการป้องกันและทำลายเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์ม สำหรับยานพาหนะทุกชนิดและบุคคลที่เข้าและออกพื้นที่เลี้ยง รวมถึงมีการจดบันทึกการผ่านเข้าและออกจากฟาร์มที่ตรวจสอบได้ - มีแผนการเฝ้าระวังโรค เพื่อให้ควบคุมและกำจัดโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ - ให้มีวิธีระบุนกแต่ละตัวเพื่อให้ติดตามสถานะด้านสุขภาพได้ - ต้องมีการกักกันโรคสำหรับนกป่วย หรือนกที่นำเข้าใหม่ เพื่อป้องกันโรคระบาดในฟาร์ม - กรณีที่เกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจพิจารณาการป้องกันและทำลายเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์ม และตรวจบันทึกการผ่านเข้าและออกจากฟาร์ม - ตรวจเอกสารแผนการเฝ้าระวังโรค - ตรวจพินิจเครื่องหมายหรือรหัสประจำตัวนก - ตรวจพินิจพื้นที่สำหรับนกป่วยหรือนกนำเข้าใหม่และการปฏิบัติ - ตรวจบันทึกข้อมูลการปฏิบัติ กรณีเกิดโรคระบาด
<p>4.2 การรักษานกป่วย</p>	<p>ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย</p>	<p>ตรวจบันทึกการรักษาโรคและใบสั่งยา บันทึกทะเบียนประวัติประจำตัวนก และการปฏิบัติ</p>
<p>5. การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์</p>	<p>จัดการดูแลสัตว์ให้มีพฤติกรรมตามธรรมชาติ และหากได้รับบาดเจ็บ ป่วย หรือพิการ ให้รักษาอย่างรีบด่วน เพื่อไม่ให้เป็นการทรมานสัตว์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจพินิจจำนวนนกต่อกรง สภาพกรงและคอนที่ให้นกเกาะ - ตรวจพินิจการดูแลนกที่บาดเจ็บ หรือพิการ
<p>6. การจัดการสิ่งแวดล้อม</p>	<p>ให้กำจัดของเสียอย่างสม่ำเสมอ เพื่อไม่ให้ปนแหล่งของกลิ่นและเชื้อโรค</p>	<p>ตรวจพินิจสภาพภายในฟาร์ม</p>

4. คำแนะนำสำหรับฟาร์มนกเขาชวาเสียง

คำแนะนำหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกเขาชวาเสียงนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกเขาชวาเสียง โดยรายละเอียดคำแนะนำหลักการปฏิบัติที่อธิบายไว้ในภาคผนวก ก และตัวอย่างแบบบันทึกข้อมูลประจำฟาร์มระบุไว้ในภาคผนวก ข

ภาคผนวก ก

คำแนะนำหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ ฟาร์มนกเขาชวาเสียง

ก.1 สภาพทั่วไปของฟาร์ม

ก.1.1 สถานที่ตั้งฟาร์ม

ก.1.1.1 ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงนก การคมนาคมสะดวก ไม่มีน้ำท่วมขัง

ก.1.1.2 ไม่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งปนเปื้อนของอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ

ก.1.1.3 ไม่ตั้งอยู่ใกล้ตลาดนัดค้าสัตว์ปีก โรงฆ่าสัตว์ปีก ฟาร์มสัตว์ปีกอื่น

ก.1.2 ลักษณะฟาร์ม

ก.1.2.1 มีการวางผังฟาร์มที่ดี โดยกำหนดตำแหน่งและจัดพื้นที่เป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน สำหรับพื้นที่เลี้ยงนก สถานที่เก็บอาหารนก สถานที่เก็บอุปกรณ์ พื้นที่สำหรับนกป่วย พื้นที่ทำลายซาก สถานที่ฟักไข่ (กรณีใช้เครื่องฟักไข่) เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงาน สามารถป้องกันและควบคุมโรคภายในฟาร์มได้ และต้องแยกเป็นสัดส่วนจากที่ฟักอาศัย

ก.1.2.2 ฟาร์มต้องมีพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนโรงเรือน กรงรวม กรงผสมพันธุ์ และกรงเดี่ยว เพื่อเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานอย่างถูกสุขลักษณะและไม่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

ก.1.2.3 บริเวณเลี้ยงนก ควรมีความร่มรื่น มีอากาศปลอดโปร่งและถ่ายเทได้ดี มีแสงแดดส่องถึง และมีบริเวณสำหรับน่านกออกแขวนแห้งโดยเฉพาะแสงแดดในช่วงเช้า เนื่องจากแสงแดดมีประโยชน์ ช่วยทำให้ขนมีขนมันวาว ช่วยฆ่าเชื้อโรค ไล่ตัวไรที่อยู่ตามตัวนก และความร้อนจากแสงแดดช่วยทำให้มูลนกที่ถ่ายออกมาแห้งเร็ว ไม่มีกลิ่นและทำความสะอาดได้ง่าย

ก.1.2.4 มีรั้วรอบบริเวณพื้นที่เลี้ยงนก และควรมีทางเข้าและออกทางเดียว มีระบบป้องกันเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์ม

ก.1.2.5 ถนนภายในฟาร์มต้องใช้วัสดุคงทน มีสภาพเหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะจากฝุ่นละอองสะดวกในการขนส่งลำเลียงผลิตภัณฑ์ อาหารนก และอุปกรณ์เข้าและออกจากฟาร์ม

ก.1.3 ลักษณะของโรงเรือน กระจก และกรงผสมพันธุ์

ก.1.3.1 โรงเรือน กระจก และกรงผสมพันธุ์ที่ใช้เลี้ยงนกต้องมีโครงสร้างที่แข็งแรง วัสดุทนทาน ง่ายต่อการบำรุงรักษาและทำความสะอาด มีหลังคาสำหรับกันแดดกันฝนได้ และมีการระบายอากาศที่ดี

ก.1.3.2 ต้องมีการป้องกันสัตว์ปีกอื่นหรือสัตว์พาหะนำโรคเข้ามาในโรงเรือน กระจก และกรงผสมพันธุ์ เช่น การใช้ตาข่าย โดยตาข่ายที่ใช้ทำกรงเป็นช่องสี่เหลี่ยม มีขนาดประมาณ 1 cm x 1 cm ซึ่งช่วยป้องกัน ขนของนกไม่ให้ปลิวออกนอกกรงด้วย เพื่อให้ง่ายต่อการทำความสะอาด

ก.1.3.3 โรงเรือนมีขนาดเหมาะสมกับการจัดวางกรง เพื่อให้เลี้ยงนกได้อย่างถูกสุขลักษณะอยู่สบาย และไม่หนาแน่นเกินไป

ก.1.3.4 พื้นโรงเรือน กระจก และกรงผสมพันธุ์ต้องเป็นพื้นที่ยเรียบ คงทน แข็งแรง และทำความสะอาดง่าย โดยพื้นกระจก และกรงผสมพันธุ์ควรเป็นพื้นปูน หรือปูด้วยทรายละเอียด เนื่องจากทรายจะช่วยซับความชื้นของมูลนกที่ถ่ายออกมาทำให้มูลแห้งเร็วเก็บทำความสะอาดได้ง่าย

ก.2 การจัดการฟาร์ม

ก.2.1 การจัดการโรงเรือน กระจก กรงผสมพันธุ์ กระจกเดี่ยว และอุปกรณ์

ก.2.1.1 ต้องมีจำนวนโรงเรือน กระจก กรงผสมพันธุ์ กระจกเดี่ยว รวมถึงภาชนะใส่อาหารและน้ำ เพียงพอกับจำนวนนก และมีอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานและสามารถทำความสะอาดได้อย่างทั่วถึง

ก.2.1.2 ต้องจัดโรงเรือน กระจก กรงผสมพันธุ์ กระจกเดี่ยว ภาชนะใส่อาหารและน้ำ และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องให้ถูกสุขลักษณะ และทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ

ก.2.1.3 กรณีที่ย้ายนก ให้ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อกระจก กรงผสมพันธุ์ กระจกเดี่ยว และอุปกรณ์ และปิดพักการใช้กระจก กรงผสมพันธุ์ กระจกเดี่ยว และอุปกรณ์ ไม่น้อยกว่า 7 วัน ก่อนนำมาใช้ใหม่อีกครั้ง เพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อนต่อกันที่จะเสี่ยงในรุ่นต่อไป

ก.2.1.4 ซ่อมแซมบำรุงรักษาโรงเรือน กระจก กรงผสมพันธุ์ กระจกเดี่ยว และอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี เพื่อป้องกันสัตว์ที่เป็นศัตรูและพาหะนำโรค ได้แก่ สุนัข แมว หนู นกเค้าแมว นกเหยี่ยว และแมลงสาบ เป็นต้น

ก.2.1.5 ควบคุมสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมถึงบันทึกข้อมูลการควบคุมสัตว์พาหะนำโรค

ก.2.1.6 ให้มีการกำจัดมูลนกอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกวัน เพื่อไม่ให้เกิดการสะสมเป็นแหล่งของเชื้อโรค รวมถึงมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการกำจัดมูลที่เพียงพอและเหมาะสม เช่น เครื่องมือชะทำความสะอาดและกำจัดมูลนก

ก.2.2 การจัดการเลี้ยงนก

ก.2.2.1 ควรจัดการเลี้ยงนกตามอายุหรือขนาดตามความเหมาะสม และมีจำนวนนกที่เหมาะสมกับขนาดของกรงรวม และกรงผสมพันธุ์

ก.2.2.2 พื้นที่ที่เหมาะสมในการเลี้ยงต่อจำนวนนก ควรเป็นดังนี้

- กรงผสมพันธุ์ ควรมีขนาด กว้าง x ยาว x สูง ไม่น้อยกว่า 80 cm x 150 cm x 150 cm ต่อนก 2 ตัว ยกเว้นกรณีที่ให้นกเขาชนิดอื่นที่เลี้ยงภายในฟาร์มฟักไข่ หรืออนุบาลแทนนกฟอพันธุ์และแม่พันธุ์ ให้พิจารณาขนาดกรงผสมพันธุ์ตามความเหมาะสม

- กรงรวม ควรมีขนาด กว้าง x ยาว x สูง ไม่น้อยกว่า 80 cm x 150 cm x 150 cm ต่อนกที่มีอายุใกล้เคียงกัน ไม่เกิน 15 ตัว โดยกรงรวมใช้เลี้ยงนกที่ผ่านการคัดเลือก หรือแยกประเภทของนกแล้ว เช่น ใช้เลี้ยงลูกนก นกที่ผ่านการคัดคุณภาพเสียงแล้ว หรือ ใช้เลี้ยงนกที่แยกเพศแล้ว เพื่อสะดวกในการค้นหา หรือนำมาทำสายพันธุ์ต่อไป

- กรงเดี่ยว ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางที่ฐานของกรงเดี่ยวไม่น้อยกว่า 35 cm และสูงไม่น้อยกว่า 45 cm สำหรับเลี้ยงนก 1 ตัว มีภาชนะใส่อาหารและน้ำที่ให้นกกินได้ตลอดเวลา และใช้สำหรับเลี้ยงนกที่ต้องการฝึกซ้อมเพื่อการแข่งขัน หรือเพื่อตรวจสอบคุณภาพเสียงของนกแต่ละตัว

ก.2.2.3 มีน้ำที่สะอาดและเพียงพอ สำหรับใช้ทำความสะอาดและใช้ประโยชน์ภายในฟาร์มได้ตลอดเวลา

ก.2.2.4 น้ำสำหรับนกกินต้องสะอาดและมีคุณภาพเหมาะสมสำหรับนก เก็บรักษาในภาชนะที่สะอาดและสามารถป้องกันการปนเปื้อน

ก.2.2.5 ข้อควรระวังสำหรับน้ำที่ให้นกกิน เนื่องจากมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเสียงนกได้ ซึ่งน้ำที่มีกลิ่นผิดปกติไปจากเดิมที่นกเคยกินอาจจะทำให้นกเกิดการระแวงและไม่ยอมกิน ทำให้มีผลต่อสุขภาพและเสียงของนก

ก.2.2.6 วัตถุดิบที่ใช้เป็นอาหารต้องสะอาด ไม่มีสิ่งปนเปื้อนที่อาจเป็นอันตรายต่อนก มีคุณภาพที่เหมาะสม โดยอาหารที่ใช้เลี้ยง ส่วนใหญ่ เป็นเมล็ดธัญพืช เช่น

- ข้าวเปลือก เป็นอาหารหลัก ควรเป็นข้าวเปลือกเมล็ดสั้น เนื่องจากกินง่ายไม่ติดคอ

- ข้างฟ่าง เป็นอาหารเสริมของนก เป็นเมล็ดพืชที่มีขนาดเล็ก มีสีต่างๆ กัน เช่น ข้าวฟ่างดำ ข้าวฟ่างแดง และข้าวฟ่างเหลือง

- มิลเลท (millet) มีลักษณะทั่วไปเหมือนข้าวฟ่างแต่มีขนาดใหญ่กว่าเล็กน้อย เป็นเมล็ดพืชที่มีน้ำมันมาก

- ถั่วเขียว เป็นเมล็ดพืชที่มีโปรตีนสูงซึ่งจำเป็นต่อนก ช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงแก่นกตามธรรมชาติ ถั่วเขียวที่จะให้นกกินต้องล้างให้สะอาด และแช่น้ำประมาณ 3 ชั่วโมง ถึง 5 ชั่วโมง แล้วจึงป้อนให้นกกิน ทั้งนี้ มีเมล็ดพืชอีกหลายชนิดที่นำมาใช้เป็นอาหารได้ ได้แก่ ข้าวไรน์ ข้าวกล้อง ข้าวเหนียวดำ เป็นต้น
- ทรายทะเล ให้จัดใส่ถ้วยให้นกกินตลอดเวลา ช่วยบดย่อยอาหารและมีแคลเซียมเสริมสร้างกระดูก

ก.2.2.7 ภาชนะบรรจุอาหารต้องสะอาด แข็ง กั้นความชื้นได้

ก.2.2.8 จัดให้มีสถานที่เฉพาะสำหรับเก็บรักษาอาหารที่สะอาด แห้ง ปราศจากแมลงและสัตว์ต่าง ๆ ระบายอากาศดี และสามารถป้องกันการปนเปื้อนและรักษาคุณภาพของอาหารไม่ให้เสื่อมคุณภาพ

ก.2.2.9 ต้องมีวัสดุรองด้านล่างอาหารที่บรรจุ เพื่อป้องกันความชื้น

ก.2.2.10 อาหารที่ใช้เลี้ยงต้องเหมาะสมกับความต้องการทางโภชนาการในแต่ละช่วงอายุและช่วงพฤติกรรม เช่น นกขณะเลี้ยงลูก นกวัยอนุบาล การใช้มูลเลท มีน้ำมันมาก อาจทำให้นกอ้วนง่าย ถ้าเป็นนกแข่ง ควรจำกัดปริมาณการกินตามสัดส่วนที่เหมาะสม หากเป็นนกระหว่างผสมพันธุ์หรือนกวัยเจริญเติบโต สามารถให้ปริมาณมากขึ้นได้ สำหรับนกที่เจ็บป่วย นกแข่ง ลูกนกที่แยกจากพ่อแม่ใหม่ ๆ ควรให้ถั่วเขียวเสริม

ก.2.2.11 กรณีกรงผสมพันธุ์และกรงรวมมีหลายชั้น ให้มีการจัดวางภาชนะรองรับมูลนกใต้กรงทุกชั้น เพื่อความสะอาดและสุขอนามัยของนก รวมถึงมีการกำจัดมูลอย่างสม่ำเสมอ

ก.2.2.12 มีการให้อาหาร น้ำ และทำความสะอาดมูลนกเป็นประจำทุกวัน ดังนี้

นกที่เลี้ยงในกรงเดี่ยว

- มีอาหารให้นกกินอย่างเพียงพอตลอดเวลา และควรมีแผ่นรองมูลนก (เช่น แผ่นพลาสติก)
- นำนกกอกแขวนตากแดด โดยเฉพาะแดดในตอนเช้า ให้นำกรงเดี่ยวที่เลี้ยงนกกามาแขวนที่ที่แดดส่องถึง ช่วงประมาณ 7 นาฬิกา ถึง 11 นาฬิกา ทั้งนี้ระยะเวลาการตากแดดขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ หากนกไม่ได้รับแสงแดด จะสังเกตได้ง่าย เนื่องจากขนไม่มีความมันวาว แสดงว่านกมีสุขภาพไม่ดี อาจทำให้เกิดการเจ็บป่วย

ข้อควรระวัง กรณีอากาศร้อนอบอ้าวมาก อย่าให้นกโดนแดดมากเกินไป โดยเฉพาะแดดในช่วงบ่ายแดดจะแรงมากกว่าปกติและอากาศจะร้อนจัดมากการตากแดดมากเกินไป อาจทำให้นกป่วยได้

- หลังจากตากแดดให้นกเข้าร่ม แล้วเปลี่ยนน้ำที่ให้นกกินในภาชนะใหม่ เนื่องจากน้ำที่ตากแดดนาน ๆ จะมีความร้อน ซึ่งนกกินเข้าไปอาจเกิดผลเสียกับนกได้
- ล้างทำความสะอาดแผ่นรองมูลนก และกำจัดมูลนกกอกจากกรง มูลนกเมื่อดูดแดดแล้วจะทำให้แห้งและเก็บทำความสะอาดง่าย โดยนำมูลนกกอกให้หมดแล้วทำความสะอาดแผ่นรองมูลนกด้วยน้ำให้สะอาด

- นำแผ่นรองมูลนกที่ทำความสะอาดแล้วไปวางในกรงอีกครั้ง หรืออาจเปลี่ยนแผ่นรองมูลนกแผ่นใหม่

นกที่เลี้ยงในกรงรวมและกรงผสมพันธุ์

- ในตอนเช้าให้เปลี่ยนน้ำและทำความสะอาดภาชนะที่ใส่น้ำทุกกรง ดูแลอย่าให้น้ำสกปรกหรือเกิดตะไคร่น้ำ

- เติมอาหารตามประเภทของนกที่เลี้ยงทุก ๆ 3 วัน ควรทำความสะอาดภาชนะใส่อาหาร เทอาหารเก่า ออกกำจัดฝุ่นและสิ่งปนเปื้อน แล้วเติมอาหารให้เพียงพอ

- นกที่เลี้ยงในกรงรวมจะทำให้มีมูลนกมาก ให้เก็บมูลนกและทำความสะอาดพื้นกรงทุกวัน โดยเฉพาะในหน้าฝนที่อากาศชื้น หากพื้นกรงเป็นพื้นปูนให้ใช้เครื่องมือชะเอามูลนกออกและนำไปกำจัดต่อไป

- สำรวจนกที่เลี้ยงในกรงรวมทุกวัน เนื่องจากอาจมีการจิกตีกัน หากพบนกบาดเจ็บให้แยกนกออกมารักษาในกรงเดี่ยวสำหรับรักษาและแยกเลี้ยงจนปกติจึงปล่อยเลี้ยงในกรงรวมต่อไป

ก.2.2.13 กรณีใช้เครื่องฟอกไข่ ให้ตั้งเครื่องฟอกไข่อยู่ในบริเวณที่แห้ง สะอาด และอากาศถ่ายเทได้ดี สามารถป้องกันศัตรูและสัตว์พาหะนำโรค

ก.2.3 คู่มือการจัดการฟาร์ม

ให้มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงให้เห็นรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญ ที่มีผลกระทบกับสุขภาพและการควบคุมโรคภายในฟาร์ม ได้แก่ วิธีเลี้ยง เกี่ยวกับการให้อาหารและน้ำ วิธีทำความสะอาด สำหรับโรงเรือน กรงรวม กรงผสมพันธุ์ กรงเดี่ยว และอุปกรณ์ วิธีป้องกันและควบคุมโรค ที่สำคัญ เช่น การเฝ้าระวัง การกักกันโรค การป้องกันโรคก่อนเข้าฟาร์มรวมถึงกรณีเกิดโรคระบาด วิธีกำจัดซากและสิ่งปฏิกูล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ก.2.4 การบันทึกข้อมูล

ให้บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการฟาร์ม ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและการควบคุมโรค ดังตัวอย่างแบบบันทึกประจำฟาร์มในภาคผนวก ข เช่น

- บันทึกการจัดการฟาร์ม ได้แก่ บันทึกจำนวนนกในฟาร์ม การปิดพักกรง การตรวจรับอาหาร การให้อาหาร การดูแลสุขภาพ การรักษาโรคและใบสั่งยา การควบคุมสัตว์พาหะนำโรค ข้อมูลยานพาหนะและบุคคลเข้าและออกจากฟาร์ม ข้อมูลการผสมพันธุ์ ข้อมูลทะเบียนประวัติประจำตัวนก

- การจัดการบุคลากร โดยมีบันทึกประวัติบุคลากรภายในฟาร์ม ด้านการฝึกอบรม และผลการตรวจสุขภาพประจำปี

ก.2.5 ให้เก็บบันทึกข้อมูลเพื่อการตรวจสอบไว้ เป็นเวลาอย่างน้อย 2 ปี

ก.3 การจัดการบุคลากร

ก.3.1 มีจำนวนบุคลากรพอเพียงกับจำนวนนกที่เลี้ยง มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนให้ชัดเจน บุคลากรควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น วิธีการเลี้ยง วิธีป้องกันและควบคุมโรค และให้บันทึกข้อมูลการฝึกอบรมในประวัติบุคลากร

ก.3.2 ต้องมีผู้รับผิดชอบด้านการผลิตและสุขภาพนกในฟาร์ม ที่ให้ข้อมูลแก่ผู้ตรวจประเมินได้

ก.3.3 บุคลากรต้องได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ห้ามผู้ที่มีอาการป่วยเข้าปฏิบัติงานในฟาร์ม อาการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ ได้แก่ อาการท้องร่วง อาเจียน เป็นไข้ เจ็บคอและมีไข้ เป็นต้น ต้องแจ้งผู้จัดการฟาร์มให้ทราบด้วย

ก.3.4 บุคลากรที่สัมผัสโดยตรงกับนก ต้องมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี และควรเว้นจากการถ่มน้ำลาย การขบเคี้ยวหรือการรับประทานอาหารในบริเวณเลี้ยงนก

ก.4 การจัดการสุขภาพนก

ก.4.1 การป้องกันและควบคุมโรค

ก.4.1.1 ให้มีมาตรการควบคุมโรคก่อนเข้าฟาร์ม โดยมีวิธีการทำลายเชื้อโรคอย่างเหมาะสม มีประตูเข้าและออกบริเวณพื้นที่เลี้ยงนก สำหรับบุคคลและยานพาหนะ และต้องบันทึกการผ่านเข้าและออกจากฟาร์มของบุคคลและยานพาหนะทุกชนิดที่ตรวจสอบได้

ก.4.1.2 ต้องควบคุมสุขลักษณะภายในฟาร์ม เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค โดยเฉพาะเขตพื้นที่เลี้ยงนก ต้องป้องกันการสะสมของเชื้อโรคภายในฟาร์ม นอกจากนี้ควรมีเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อหรืออุปกรณ์ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวกเพื่อใช้งานในจุดต่างๆ ภายในฟาร์มอย่างมีประสิทธิภาพ

ก.4.1.3 ต้องมีแผนเฝ้าระวังการระบาดของโรคในฟาร์มที่สอดคล้องกับแผนของกรมปศุสัตว์ กรณีนกป่วยให้แยกเพื่อทำการรักษา กรณีนกตาย ให้เก็บซากออกจากกรง และตรวจสอบสาเหตุการตาย ส่วนนกที่ป่วยตายโดยไม่ทราบสาเหตุ ส่งชันสูตรโรคทันทีทุกครั้งที่มีการตรวจพบ และทำลายซากตามวิธีการที่กำหนดโดยกรมปศุสัตว์ และมีการตรวจโรคที่สำคัญในฟาร์มอย่างสม่ำเสมอ เช่น เชื้อแซลมอนเนลลา

ก.4.1.4 ให้มีวิธีระบุนกแต่ละตัวด้วยเครื่องหมายหรือรหัสประจำตัวนกที่เหมาะสม ไม่หลุดง่าย เพื่อให้สามารถติดตามสถานะด้านสุขภาพและการรักษาโรค

ก.4.1.5 ต้องแยกนกป่วยเพื่อทำการรักษา และต้องมีบริเวณสำหรับกักขังนกป่วยเป็นสัดส่วนออกจากนกปกติ การรักษานกป่วยให้อยู่ภายใต้การดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ก.4.1.6 กรณีที่มีการนำนกจากภายนอกฟาร์มเข้ามาเลี้ยงในฟาร์ม จะต้องมีการแยกเพื่อกักกันโรคเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 21 วัน ก่อนนำเข้าเลี้ยงรวมฝูง

ก.4.1.7 ถ้าพบว่านกมีอัตราการตายสูงผิดปกติ ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเก็บตัวอย่าง ตรวจวินิจฉัยภายใน 12 ชั่วโมง

ก.4.1.8 กรณีที่เกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาด ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์

ก.4.2 การรักษานกป่วย

ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ก.5 การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์

ก.5.1 ดูแลสุขภาพนกให้แข็งแรง มีการเจริญเติบโตตามลักษณะของสายพันธุ์ และมีพฤติกรรมตามธรรมชาติ เช่น กรณีกรงรวม มีการทำคอนให้นกเกาะทั้งสองฝั่ง ให้นกสามารถบินโฉบไปมาได้ เพื่อให้นกได้บินออกกำลังกาย มีความสมบูรณ์แข็งแรงตามวัย และจำนวนนกต่อกรง ที่ระบุไว้ข้างต้น เพื่อไม่ให้นกหนาแน่นเกินไป ไม่ทำให้นกเครียด ทั้งนี้ ควรเลี้ยงนกที่มีอายุอยู่ในวัยใกล้เคียงกันในแต่ละกรง เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการจิกกัดกัน

ก.5.2 ตรวจสอบนกอย่างสม่ำเสมอ ในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม

ก.5.3 มีการจัดการดูแลนกที่ได้รับบาดเจ็บ ป่วย หรือพิการ ควรได้รับการรักษาอย่างรีบด่วน เพื่อไม่ให้เป็นการทรมานสัตว์

ก.6 การจัดการสิ่งแวดล้อม

ก.6.1 การกำจัดขยะมูลฝอย ต้องมีการรวบรวมไว้ในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด และนำไปกำจัดโดยวิธีที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ก.6.2 นกที่ตายในฟาร์มให้นำซากใส่ถุงพลาสติกกันน้ำและปิดปากถุงให้มิดชิด เพื่อป้องกันสัตว์พาหะนำโรคแล้วนำไปทำลายโดยการฝังหรือเผา และต้องมีบริเวณเฉพาะสำหรับการทำลายซาก พื้นที่ต้องห่างจากบริเวณโรงเรือนอื่น และสามารถควบคุมได้ การทำลายซากมี 2 วิธี ดังนี้

(1) การทำลายโดยการฝัง ต้องมีเนื้อที่เพียงพอ อยู่ในบริเวณน้ำท่วมไม่ถึงและไม่ใกล้แหล่งน้ำ ฝังซากใต้ระดับผิวดินไม่น้อยกว่า 50 cm โรยปูนขาวหรือราดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ก่อนกลบหลุมเหนือระดับผิวดิน และมีการป้องกันไม่ให้สัตว์ไปคุ้ยเขี่ย

(2) การทำลายโดยการเผา ในบริเวณที่เหมาะสม และใช้ไฟเผาซากจนหมด

ก.6.3 มุฉนทต้งเก็บกวาดไมให้สะสมภยในโรงเรื่อน

ก.6.4 มีกการจ้ดการบรเวณรอบโรงเรื่อนให้สะอาด ปราศจากขยะมูลฝอย ไมเป็นแหล่งของกลืนและเชื้อโรค รวมถึงสัตว์พาหะนำโรค

-ใบสั่งยา

สัตวแพทย์ (ชื่อ-ที่อยู่).....

เลขที่ใบประกอบการบำบัดโรคสัตว์.....

เจ้าของฟาร์ม (ชื่อ-ที่อยู่).....

สัตว์ที่ทำการรักษา.....

(ชนิด อายุ สายพันธุ์ เพศ)

รหัสประจำตัวนก.....

วัน เดือน ปี.....

ชื่อยาสามัญ.....

การใช้ยา และปริมาณการใช้ยา.....

ปริมาณยาทั้งหมดที่จ่ายให้.....

ข้อห้ามและข้อควรระวัง.....

.....

ลายเซ็นสัตวแพทย์

ข.9 บันทึกประวัติบุคลากรภายในฟาร์ม

ชื่อ (นาย / นาง / นางสาว).....นามสกุล.....อายุ.....ปี

วุฒิการศึกษา.....

วันที่เข้าทำงาน.....

เรื่องที่ฝึกอบรม	วันที่ฝึกอบรม	ระยะเวลาในการฝึกอบรม	สถานที่ฝึกอบรม	ผู้จัดการฟาร์ม / ผู้ประเมินผล

วัน เดือน ปี	สถานที่ตรวจสอบสุขภาพ	ผลการตรวจสอบสุขภาพประจำปี	ผู้จัดการฟาร์ม / ผู้ประเมินผล

ข.11 ทะเบียนประวัติประจำตัวนก

ชื่อนก.....เลขห่านขา/ห่านสายพันธุ์.....เพศ.....สี.....ตำหนิ.....
 วัน เดือน ปี เกิด.....ชื่อพ่อพันธุ์.....เลขห่านขา/ห่านสายพันธุ์.....ชื่อแม่พันธุ์.....เลขห่านขา/ห่านสายพันธุ์.....
 หรือวัน เดือน ปี ที่ซื้อมา.....
 ชื่อ ที่อยู่ เจ้าของปัจจุบัน หรือชื่อฟาร์ม.....
 ชื่อ ที่อยู่ เจ้าของเดิม หรือชื่อฟาร์ม.....

วัน เดือน ปี	ประวัติการป่วยและรักษา	ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์

ตัวอย่างหมายเลขห่านขา เช่น SVK 100

ลงชื่อ.....
 (.....)
 ผู้จัดการฟาร์ม
 .../.../....

ภาคผนวก ค

หน่วย

หน่วยและสัญลักษณ์ที่ใช้ในมาตรฐานฯ นี้ และหน่วยที่ SI (International System of Units หรือ *Le Systeme International d' Unites*; SI) ยอมรับให้ใช้ได้ มีดังนี้

รายการ	ชื่อหน่วย	สัญลักษณ์หน่วย SI
ความยาว	เซนติเมตร (centimeter)	cm
มวล	กิโลกรัม (kilogram)	kg